

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/periodyki-ipn/institute-of-national-r/issues/170798,The-Politics-of-Remembrance-of-Russia-Germany-and-the-Concerns-of-Central-and-Ea.html>
26.04.2024, 07:41

The Politics of Remembrance of Russia, Germany and the Concerns of Central and Eastern Europe. Comments on the Margin of a Russian-German History Textbook of the 20th Century.

Institute of National Remembrance Review 4, 2021-2022, pages 289-341.

Mikołaj Banaszkiewicz, PhD

National Library, Warsaw, Poland

ORCID: 0000-0003-1347-1349

DOI: 10.48261/INRR210317

THE POLITICS OF
REMEMBRANCE
OF RUSSIA, GERMANY
AND THE CONCERNS OF
CENTRAL AND EASTERN EUROPE
**COMMENTS ON THE MARGIN
OF A RUSSIAN-GERMAN HISTORY
TEXTBOOK OF THE 20TH CENTURY**

Review

Россия – Германия. Вехи совместной истории в коллективной памяти.
Vol. 3: *XX century*. Moscow: Институт всеобщей истории РАН, ООО “Интеграция: Образование и наука”, 400 pp., ISBN 9785904914080.

Abstract

This review article discusses a textbook on twentieth-century history, prepared in collaboration between German and Russian historians. The analysis of the publication’s content is set in a broader context—the place of Germany in Russia’s politics of remembrance (legislation, historical education). Of particular interest are the chapters whose caesuras are marked by the Revolution of 1917

Institute of National Remembrance **ReView** 4/2021–2022

MB

National Library, Warsaw, Poland

ORCID: [0000-0003-1347-1349](https://orcid.org/0000-0003-1347-1349)

DOI: 10.48261/INRR210317

Review: *Россия – Германия. Вехи совместной истории в коллективной памяти. Vol. 3: XX Век.* Moscow: Институт всеобщей истории РАН, ООО “Интеграция: Образование и наука”, 400 pp., ISBN 9785904914080.

Keywords: Russia, Germany, Central and Eastern Europe, politics of remembrance, collective memory

Abstract: This review article discusses a textbook on twentieth-century history, prepared in collaboration between German and Russian historians. The analysis of the publication’s content is set in a broader context—the place of Germany in Russia’s politics of remembrance (legislation, historical education). Of particular interest are the chapters whose caesuras are marked by the Revolution of 1917 and the end of Stalinism. The constitutive elements of the authors’ historical reflection, that are beliefs imposing the interpretation of events (the primacy of geopolitics, superpower), are indicated. The polemical remarks concern both the conceptual and methodological shortcomings of the textbook and the controversial interpretative approaches. The latter primarily concerns the genesis of World War II and the evaluation of the Yalta order. The above historiographical vision is contrasted with the collective memory of the national communities of Central and Eastern Europe.

Reprinted from: This article was originally published under the title “Polityka historyczna Rosji, Niemcy i niepokoje Europy Środkowo-Wschodniej. Uwagi na marginesie rosyjsko-niemieckiego podręcznika do historii XX w.” [Politics of Remembrance of Russia, Germany and the Concerns of Central and Eastern Europe. Comments on the Margin of the Russian-German History Textbook of the 20th Century] in 2020 on the website of the Centre of the Historical Research of the Polish Academy of Sciences in Berlin. Corrections, additions and updates have been added by the author in December 2020 and in April 2021.

References

Baberowski, Jörg, 2003, *Der rote Terror. Die Geschichte des Stalinismus.* München: Deutsche Verlags-Anstalt.

Banaszkiewicz, Mikołaj, 2012, “O symbolach, uroczystościach i wychowaniu patriotycznym w Rosji” [Symbols, Celebrations and Patriotic Upbringing in Russia]. In *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata. Część 4: Reinterpretacja po dwudziestu latach* [The Breakdown of the USSR and its Consequences for Europe and the World, Part 4: Reinterpretation of the Events after Twenty Years], eds. Jach, Anna, Kuryłowicz, Michał. Cracow: Księgarnia Akademicka: 23–37.

Banaszkiewicz, Mikołaj. 2015. "Problematyka pamięci i tożsamości zbiorowej w rosyjskim czasopiśmiennictwie naukowym (2000–2012)" [The Issues of the Memory and the Collective Identity in the Russian Academic Journalism (2000–2012)]. In *Pamięć imperiów w Europie Wschodniej. Teoretyczne konteksty i porównania* [The Memory of the Empires in Eastern Europe. Theoretical contexts and comparisons], eds. Nowak, Andrzej, Wojnar, Marcin. Cracow: Księgarnia Akademicka: 281–303.

Banaszkiewicz, Mikołaj. 2020. "Polityka historyczna Rosji, Niemcy i niepokoje Europy Środkowo-Wschodniej. Uwagi na marginesie rosyjsko-niemieckiego podręcznika do historii XX w." [Politics of Remembrance of Russia, Germany and the Concerns of Central and Eastern Europe. Comments on the margin of the Russian-German history textbook of the 20th century], in *Historia Polski. Materiały naukowe i edukacyjne* [History of Poland. Scientific and educational materials], 2020, Berlin: Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie.

<http://historyofpoland.cbh.pan.pl/pl/dydaktyka-kat/politykahistoryczna-rosji-niemcy-eu>.

Białe plamy – czarne plamy. Sprawy trudne w relacjach polsko-rosyjskich (1918–2008) [White spots—black spots. Difficult matters in Polish-Russian relations (1918–2008)]. 2010, ed Rotfeld, Adam D., Torkunow, Anatolij W. Warsaw: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.

Большой толковый словарь русского языка [Great Dictionary of the Russian language], ed. Kuznetsov, Sergey A. 2014. Saint-Petersburg: Норинт.

Chubar'yan 2008, Aleksandr O. 2008. *Канун трагедии. Сталин и международный кризис. Сентябрь 1939 – июнь 1941 года* [Eve of the tragedy. Stalin and the international crisis. September 1939 – June 1941], Moscow: Nauka.

Cubitt, Geoffrey. 2018. "History of Memory", in *Debating New Approaches to History*. Eds. Tamm, Marek, Burke, Peter. London: Bloomsbury Academic: 127–43.

"Дискуссия о книге «Политика памяти в современной России и странах Восточной Европы. Актеры, институты, нарративы»" [Discussion about the book "The Politics of Remembrance in Modern Russia and Eastern Europe. Actors, Institutions, Narratives"]. 2020. *Новое прошлое. The New Past* 3: 256–302.

Федеральный закон "О днях воинской славы и памятных датах России" от 13.03.1995 N 32-ФЗ (ред. от 31.07.2020) [Federal Law "On days of military glory and memorable dates in Russia of March 13 1995 no. 32-FZ, amended on July 31, 2020"], *consultant.ru*. <https://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&ts=YQVBXITb2blrNa8H&cacheid=19A1ABB68FE1589AA6034310D4077209&mode=splus&rnd=TMPBXIT6xkqyOjxj2&base=LAW&n=358866#AsXBXITFEyuEKrn5>.

Górny, Maciej, Kończal, Kornelia. 2014. "Miejsca pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej, czyli o regionalnej (anty)recepacji wędrującego pojęcia 'lieu de memoire'" [Sites of memory

in East-Central Europe, i.e. About the Regional (Anti) Reception of the Wandering Concept of "lieu de memoire"], in *Historie wzajemnych oddziaływań* [Histories of interactions], eds. Traba, Robert, Dziewanowski-Stefańczyk, Bartosz. Berlin-Warsaw: Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, Fundacja Europejska Sieć "Pamięć i Solidarność," Narodowe Centrum Kultury: 363–86.

Hahn, Hans Henning. 2008. "Pamięć zbiorowa – przedmiot polityki historycznej?" [Collective Memory—An Object of Politics of Remembrance?], in *Narodowe i europejskie aspekty polityki historycznej* [National and European Aspects of Politics of Remembrance], ed. Korzeniewski, Bartosz, Poznań: Instytut Zachodni.

Hildermeier, Manfred, Plaggenborg, Stefan. 2017. "Interview with Manfred Hildermeier. June 30, 2015," *Cahiers du Monde russe* 58(1–2): 1917. *Historiographie, dynamiques révolutionnaires et mémoires contestées*: 33–42. DOI: <https://doi.org/10.4000/monderusse.10063>.

Историко-культурный стандарт [Cultural-Historical Standard, CHS]. 2020. *Российское историческое общество* website. <https://historyrussia.org/istoriko-kulturnyj-standart.html>.

Kąkolewski, Igor. 2020. "Fenomen dialogu podręcznikowego w kulturze politycznej XX i początku XXI wieku" [The phenomenon of textbook dialogue in the political culture of the 20th and early 21st century], in *Historia Polski. Materiały naukowe i edukacyjne* [History of Poland. Academic and Educational Materials]. Berlin: Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie. <http://historyofpoland.cbh.pan.pl/pl/dydaktyka-kat/fenomen-dialogu-podrecznikowego>.

Kryzys 1939 roku w interpretacjach polskich i rosyjskich historyków [The Crisis of 1939 in the Interpretations of Polish and Russian Historians]. 2009. Eds. S. Dębski, Sławomir, Narinskij, Mikhail. Warsaw: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.

Les sites de la mémoire russe, vol. 1: *Géographie de la mémoire russe*. 2007. Ed. Nivat, Georges. Paris: Fayard.

Leont'eva, Olga B. 2015. "'Мемориальный поворот' в современной российской исторической науке" ["Memorial turn" in Modern Russian Historical Research]. *Диалог со временем* 50: 59–96.

MacGregor, Neil. 2014. *Germany. Memories of a Nation*. London: Allen Lane-Penguin Books.

Malinova, Olga Yu. 2015. *Актуальное прошлое: символическая политика властвующей элиты и дилеммы российской идентичности* [Current Past: Symbolic Politics of the Ruling Elite and the Dilemmas of Russian Identity]. Moscow: Политическая энциклопедия.

Materski, Wojciech. 2017. *Od cara do "cara." Studium rosyjskiej polityki historycznej* [From Tsar to "Tsar." A Study of Russian Politics of Remembrance] Warsaw: Instytut Studiów

Politycznych Polskiej Akademii Nauk.

Miller, Aleksey I. 2012. „Историческая политика в Восточной Европе начала XXI в.” [Politics of History in Western Europe in the Beginnings of 21st Century], in *Историческая политика в XXI веке* [Politics of History in the XXI century] eds. Miller, Aleksey I., Lipman, M. Moscow: Новое литературное обозрение.

Miller, Aleksey I. 2012. „Историческая политика в России: новый поворот?” [Politics of History in Russia: a New Turn?], in *Историческая политика в XXI веке* [Politics of History in the XXI century], eds. Miller, Aleksey I., Lipman, M. Moscow: Новое литературное обозрение: 328–67.

Miłosz, Czesław. 2011. *Rosja. Widzenia transoceaniczne*, vol. II, *Mosty napowietrzne*. Warsaw: Zeszyty Literackie, Warsaw 2011.

Nowak, Andrzej. 2005. “Rewanż na historii albo o rosyjskim potencjale totalitarnym” [Revenge on History or About Russian Totalitarian Potential]. *Polski Przegląd Dyplomatyczny* 6: 89–120.

Ofitserov-Belskiy Dmitriy, V. 2017. “Преемственность и изменчивость в Восточной Европе” [Continuity and Variability in Eastern Europe], in *Эволюция постсоветского пространства: прошлое, настоящее, будущее* [Evolution of the Post-Soviet Space: Past, Present, Future]. Eds. Ofitserov-Belskiy, Dmitriy V., Markedonov, Sergej M., Mezhevich, Nikolai M. Moscow: РСМД.

“Политика памяти в России, странах ЕС и государствах постсоветского пространства: типология, конфликтный потенциал, динамика трансформации (Стенограмма дискуссии)” [Politics of Remembrance in Russia, EU Countries and Post-Soviet States: Typology, Conflict Potential, Dynamics of Transformation (Transcript of the discussion)], in *Методологические вопросы изучения политики памяти* [Methodological Issues of Studying the Politics of Remembrance], eds. Miller, Aleksey I., Efremenko, Dmitriy V. 2018. Moscow – Saint-Petersburg: Nestor-Istoriya: 167–95.

“Размышления о памяти, империи и нации. Круглый стол” [Reflections on Memory, Empire, and Nation. Roundtable]. 2004. *Ab Imperio* 1: 29–109.

Repina, Lorina R. 2019. “»Мемориальный поворот’ и ‘история памяти’ в России” [“Memorial turn” and “history of memory” in Russia], in *Историки в поисках новых перспектив. Коллективная монография* [Historians in search of new perspectives. Collective monograph], ed. Chekanceva, Zinaida A. Moscow: Aquilon: 274–317.

Rostovtsev, Evgeniy A., Sosnickiy, Dmitriy A. 2014. “Направления исследований исторической памяти в России” [Areas of research on historical memory in Russia]. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 2* 2: 106–26.

Schlögel, Karl. 2006. “‘Special Relations’ between Russia and Germany in the Twentieth

Century – A Closed Chapter?” in *Russian-German Special Relations in the Twentieth Century. A Closed Chapter*, ed. Schlögel, Karl. Oxford—New York: Berg Publishers: 1–10.

Сообщения [Announcements]. 2020.
<https://www.rossijsko-germanskaja-komissija-istorikov.ru/ru/publikacii/soobshchenija/>.

Совместная комиссия по изучению новейшей истории российско-германских отношений [Joint Commission for the Study of the Contemporary History of Russian-German Relations]. 2020. <https://www.rossijsko-germanskaja-komissija-istorikov.ru>.

Stryjek, Tomasz. 2013. “Europa Środkowa (Środkowo-Wschodnia), czyli o pochwałę różnorodności i komparatystyki” [Central Europe (East-Central Europe), that is, in Praise of Diversity and Comparative Studies]. *Kwartalnik Historyczny* 4: 761–90.

Stryjek, Tomasz. 2014. “Francja – Niemcy – Polska/Niemcy – ... Polskie badania pamięci a wyzwanie opracowania historii Europy Wschodniej na drugim poziomie” [France – Germany – Poland / Germany – ... Polish memory research and the challenge of developing l’histoire au second degré of Eastern Europe]. *Kultura i Społeczeństwo* 3: 211–36.

Szlajfer, Henryk. 2008. “Europa Środkowo-Wschodnia (jako akronim) i Rosja. Kilka refleksji” [Central and Eastern Europe (as an acronym) and Russia. A Few Reflections]. *Sprawy Międzynarodowe* 2: 5–21.

Timofeeva, Tat’jana Yu. 2015. “Россия – Германия. Вехи совместной истории в коллективной памяти” [Russia – Germany. Milestones of shared history in Collective Remembrance]. *Новая и новейшая история* 5: 160–65.

“Уголовный кодекс Российской Федерации” от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 30.12.2020) [The Criminal Code of the Russian Federation, of June 13, 1996, no. 63-FZ, amended on December 30, 2020]. consultant.ru.
http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/.

Wasilewski, Witold. 2020. “Overview: Wojciech Materski, 2017, ‘Od cara do “cara,” Studium rosyjskiej polityki historycznej’” [From the Tsar to the “Tsar”. A Study of the Russian Politics of Remembrance]. *Institute of National Remembrance Review* 2: 335–59.

Wiśniewski, Edward. 2013. “Europa Środkowo-Wschodnia w najnowszych polskich podręcznikach historii”, [East-Central Europe in the Latest Polish History Textbooks], in *Łódź, Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w podręcznikach do nauczania historii* [Łódź, Poland and East-Central Europe in history textbooks], ed. Anusik, Zbigniew et al. Łódź: Księży Młyn Dom Wydawniczy: 9–21.

Wolff-Powęska, Anna. 2008. “Jak być patriotą niemieckim?” [How to be a German Patriot?], in Wolff-Powęska, Anna. *Polacy – Niemcy. Kultura polityczna. Kultura pamięci* [Poles – Germans. Political culture. Culture of Remembrance]. Poznań: Wydawnictwo Naukowe INPiD UAM.

PLIKI DO POBRANIA

[M_Banaszkiewicz_The Politics of Remembrance of Russia Germany \(pdf, 855.66 KB\) 20.09.2022 15:00](#)